

BIBLIOTEKA JAGIELLOŃSKA – DUN 2011-2020
DZIAŁANIA NA RZECZ UPOWSZECHNIANIA NAUKI
FINANOWANE ZE ŚRODKÓW MNiSW
Podsumowanie

Wprowadzenie

3 lipca 2019 r. ukazał się Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) o ustanowieniu programu *Społeczna odpowiedzialność nauki* i terminach naboru wniosków. Dla bibliotek przeznaczony jest moduł *Wsparcie dla bibliotek naukowych*, w ramach którego będzie dotowana realizacja projektów polegających na utrzymaniu zasobów bibliotecznych o istotnym w skali kraju znaczeniu dla nauki lub jej dziedzictwa, ich opracowywaniu oraz udostępnianiu w postaci elektronicznej.

Program ten zastępuje poniekąd *Działalność Upowszechniającą Naukę* (DUN) – program finansowany przez MNiSW w latach 2011-2020, z którego biblioteki naukowe mogły korzystać, aby realizować zadania związane właśnie z utrzymaniem unikatowych zasobów bibliotecznych o istotnym znaczeniu dla nauki lub jej dziedzictwa, wykorzystywać na opracowywanie naukowych zasobów bibliotecznych oraz udostępnianie tych zasobów i informacji o nich w formie elektronicznej.

Biblioteka Jagiellońska aplikowała do MNiSW w każdej edycji programu DUN w całym 10-letnim okresie jego istnienia, tak, że często kończąc w danym roku realizację zadań z poprzedniej edycji rozpoczynano wykonywanie zadań z kolejnej edycji programu. Nie było ograniczeń co do liczby zadań, o które można było wnioskować w danej edycji, jak też co do wysokości wnioskowanej kwoty, jeżeli była uzasadniona. Początkowo środki przyznawane były na zadania realizowane w ramach jednego roku, a od roku 2013 w trybie dwuletnim.

Szczegółowe przedstawienie działalności prorozwojowej Biblioteki Jagiellońskiej w obszarze upowszechniania nauki, realizowanej w ramach programu DUN, finansowanego ze środków MNiSW oraz zestawienie zadań wykonanych w latach 2011-2017, określenie ich rezultatów i kosztów było celem artykułu pt.: *Biblioteka Jagiellońska : DUN 2011-2017 : działania na*

rzecz upowszechniania nauki finansowane ze środków MNiSW¹, opublikowanego w Repozytorium UJ².

Celem niniejszego artykułu jest uzupełnienie informacji o zadaniach realizowanych w latach 2018-2020, a także podsumowanie wyników działań podejmowanych w ciągu 10 lat przez Bibliotekę Jagiellońską i w ostatnim okresie przez dwie biblioteki z sieci bibliotek UJ.

DUN – 2018-2020

Decyzją MNiSW nr 604/P-DUN/2018 przyznane zostały Uniwersytetowi Jagiellońskiemu środki finansowe, w wysokości 434 958,00 zł, na 5 zadań do zrealizowania w latach 2018- 2019. Zadania nr 1, 4 i 5 wykonywała Biblioteka Jagiellońska, środki finansowe pozyskane na poszczególne zadania to odpowiednio: 214 779,00 zł, 72 970,00 zł, 43 271,00 zł. Zadanie nr 2 dotyczyło zasobu Biblioteki Instytutu Nauk Geologicznych UJ – uzyskane środki wynosiły 35 628,00 zł, zaś zadanie nr 3 wykonywała Biblioteka Medyczna Collegium Medicum UJ, otrzymane środki finansowe to kwota 68 310,00 zł.

Zadanie nr 1 – *Rozbudowa bazy Komputerowego Katalogu Zbiorów Bibliotek UJ – książki z lat 1950-1989*, to kontynuacja prowadzonego już w poprzednich edycjach programu DUN opracowania retrospektywnego druków zwartych w Bibliotece Jagiellońskiej. W ramach tego zadania utworzono 10 080 rekordów bibliograficznych w formacie MARC 21 (planowano 10 000, w tym 1000 rekordów w ramach wkładu własnego) oraz 2 380 rekordów kartoteki haseł wzorcowych (khw) dla haseł opisu bibliograficznego i 289 rekordów khw dotyczących opracowania przedmiotowego.

W ramach środków przyznanych na realizację zadania nr 2 Biblioteka Medyczna Collegium Medicum UJ wykonała konserwację, przeoprawę i oprawę 216 wolumenów czasopism medycznych z kolekcji XIX i początku XX wieku (do 1945 r.). Konserwacja pozwoliła na odtworzenie lub renowację opraw i bloków wolumenów zgodnie z ich pierwotnym wykonaniem, właściwym dla sztuki introligatorskiej przełomu XIX i XX wieku.

Realizując zadanie nr 3 *Katalog Wydawnictw Kartograficznych – mapy geograficzne, topograficzne i geologiczne* Biblioteka Instytutu Nauk Geologicznych sporządziła 1 004 rekordów bi-

https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/handle/item/49892?search-result=true&query=sanetra¤t-scope=&filtertype_0=author&filter_0=Sanetra%2C+Kry-styna+%5B5BAP11007971%5D&filter_relational_operator_0=equals&rpp=10&sort_by=score&order=desc&page=2

² <https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/>

bliograficznych (w tym 101 rekordów jako wkład własny) w formacie MARC 21 dla 884 arkuszy map, 90 tekstów objaśniających do map i dla 30 atlasów kartograficznych, a także 190 rekordów khw dotyczących haseł opisu bibliograficznego i 8 rekordów khw dla haseł przedmiotowych. Skatalogowany zbiór obejmuje wiele cennych litografowanych zbiorów kartograficznych wydanych na przełomie XIX-XX wieku.

Wypełniając założenia zadania nr 4 pod nazwą *Kolekcja poloników z księgozbioru prof. Szymona Deptuły* wyselekcjonowano z tego ogromnego podarowanego zasobu 90 tytułów i 18 695 numerów prasy polonijnej, także około 1649 jednostek druków ulotnych i dokumentów życia społecznego z kategorii polonika. Po przeprowadzeniu selekcji do zbiorów Biblioteki Jagiellońskiej przekazano 2 912 wol. książek, 180 wol. czasopism, 196 płyt gramofonowych, 1 049 jedn. dokumentów życia społecznego, w większości dokumentujących życie polonii amerykańskiej, 6 jedn. starych druków, 3 jedn. zbiorów graficznych. Zarejestrowane druki ze spuścizny profesora Deptuły wyceniono na sumę 81 160,00 zł. Wśród włączonych do zbiorów książek znalazło się wiele amerykańskich tłumaczeń dzieł Henryka Sienkiewicza i innych polskich autorów, książki wydawane przez środowiska polonijne (m.in. z wydawnictwa A. A. Paryskiego w Toledo, Ohio), książki z autografami autorów (m.in. Władysława Andersa, Józefa Birkenmajera). Do Oddziału Zbiorów Specjalnych przekazano duże ilości rękopisów i innych papierów oraz dokumentów i zdjęć, zarówno osobistych Szymona Deptuły jak i związanych ze środowiskiem polonijnym w USA. Szczególnie interesujące jest archiwum Kuryera Polskiego, pierwszej polskojęzycznej gazety w USA, wydawanej w latach 1888-1962.

Wykonując w Bibliotece Jagiellońskiej zadanie nr 5, *Katalog spuścizn rękopiśmiennych wybitnych naukowców i artystów*, katalogowano spuścizny rękopiśmienne osób związanych swoją działalnością naukową i artystyczną ze środowiskiem i instytucjami naukowymi Krakowa. Sporządzono 1 609 rekordów bibliograficznych w formacie MARC 21, w tym 160 rekordów jako wkład własny, oraz 80 rekordów khw dotyczących haseł opisu bibliograficznego.

Przy realizacji zadań nr 1, 2 i 5 zarówno rekordy bibliograficzne jak i rekordy khw były wprowadzane w ramach współkatalogowania do bazy Centralnego Katalogu Zbiorów Polskich Bibliotek Naukowych NUKAT, a później automatycznie przejmowane do bazy Komputerowego Katalogu Zbiorów Bibliotek UJ.

W ostatniej edycji projektu DUN w 2019 roku decyzją MNiSW nr 829/P-DUN/2019 Uniwersytet Jagielloński otrzymał na 4 zadania środki finansowe w wysokości 346 648,00 zł, do wykorzystania w latach 2019-2020. Zadania nr 1 (174 586,00 zł), nr 3 (15 345,00 zł) i nr 4

(37 917,00 zł) wykonywała Biblioteka Jagiellońska, zaś zadanie nr 2 – Biblioteka Medyczna Collegium Medicum UJ – uzyskane środki finansowe to 118 800,00 zł.

W zadaniu nr 1 *Rozbudowa bazy Komputerowego Katalogu Zbiorów Bibliotek UJ – książki z XIX w.*, jak sama nazwa wskazuje, skupiono się tym razem na opracowaniu retrospektywnym książek z XIX wieku. W 2019 roku sporządzono 2 003 rekordy bibliograficzne w formacie MARC 21 oraz 519 rekordów dla deskryptorów indeksujących cechy formalne/bibliograficzne katalogowanych książek i 36 rekordów dla deskryptorów przedmiotowych, służących ich opracowaniu rzeczowemu. Wszystkie rekordy zostały wprowadzone do bazy Katalogu Bibliotek UJ³, które tym samym widoczne są w OMNIS (Połączone katalogi bibliotek BN, BJ, WBP Lublin, WBP Kielce). Przedstawione liczby nie obejmują rezultatów prac w roku 2020, w którym utworzonych będzie co najmniej 4000 rekordów bibliograficznych, co w sumie da liczbę 6003 rekordów bibliograficznych dla katalogowanych książek, jako rezultat wykonania tego zadania.

W zadaniu nr 2 *Konserwacja, przeoprawa i oprawa czasopism i książek medycznych z kolekcji XIX i pocz. XX wieku (do 1945 roku)* ustalenie relatywnie niskiej ceny jednostkowej konserwacji wolumenu, pozwoliło na zwiększenie liczby zbiorów przeznaczonych do renowacji i poddanie konserwacji 543 wolumenów, zamiast planowanych we wniosku 397. Konserwacja książek miała za zadanie renowację lub odtworzenie opraw i bloków wolumenów zgodnie z ich pierwotnym wykonaniem, właściwym dla sztuki introligatorskiej przełomu XIX/XX wieku, przy użyciu profesjonalnych materiałów. Książki oprawiono w półpłótno, płótno i półskórki, pokryto papierem ozdobnym, wykonano złote lub czarne tłoczenia na grzbiecie. Bloki wolumenów zostały odświeżone, wyczyszczone z zabrudzeń (w tym mikrobiologicznych), przeszyte, obcięte i zabarwione. Zastosowano tektury bezkwasowe o odpowiedniej sztywności. Naprawiono uszkodzenia mechaniczne kart. Dodane zostały nowe wyklejki. Wykonano zabiegi konserwatorskie odpowiednie do stopnia uszkodzenia poszczególnych wolumenów.

W ramach zadania nr 3 *Luminarze naukowo-kulturalnego życia Krakowa i jego okolic* opracowano zbiór 400 fotografii z okresu od pierwszej połowy XIX wieku do pierwszej połowy XX wieku, prezentujący postaci ze środowiska nauki i kultury Krakowa oraz regionu. Wybrane fotografie zostały wykonane przez najbardziej znanych artystów takich jak Awit Szubert, Walery Rzewuski, Józef Sebald, Stanisław Kolowca i wielu innych. Przedstawiają autorytety świata nauki, pokolenia profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego, np. rodzinę Estreicherów,

³ Poprzednia nazwa: Komputerowy Katalog Zbiorów Bibliotek UJ.

rodzinę Pappe. W 2019 roku sporządzonych zostało 131 rekordów bibliograficznych w formacie MARC 21 oraz 9 rekordów dla deskryptorów indeksujących cechy formalne/bibliograficzne katalogowanych fotografii. Wszystkie rekordy zostały wprowadzone do bazy Katalogu Bibliotek UJ, które tym samym widoczne są w OMNIS. Przedstawione liczby nie obejmują rezultatów prac w roku 2020, w którym utworzonych będzie co najmniej 270 rekordów bibliograficznych, tak, że ogółem będzie to 401 rekordów bibliograficznych dla fotografii, jako rezultat wykonania tego zadania.

Realizując zadanie nr 4 *Mapy synoptyczne na kontynencie europejskim i terenie Polski Południowej* w 2019 roku sporządzonych zostało 334 rekordów bibliograficznych w formacie MARC 21 oraz 17 rekordów dla deskryptorów indeksujących cechy formalne/bibliograficzne katalogowanych map. Wszystkie rekordy zostały wprowadzone do bazy Katalogu Bibliotek UJ, które tym samym widoczne są w OMNIS. Przedstawione liczby nie obejmują rezultatów prac w roku 2020, w którym utworzonych będzie co najmniej 670 rekordów bibliograficznych, co złoży się na sumę 1004 rekordów bibliograficznych, jako rezultat wykonania tego zadania.

[Retrospektywne opracowanie zbiorów – 2011-2020](#)

Zbiory Biblioteki Jagiellońskiej są w przeważającej mierze unikatowe, mają wyjątkową wartość i znaczenie dla dziedzictwa narodowego, posiadają wartość historyczną, artystyczną, ogromną wartość dla nauki i kultury. Jako takie zaliczane są do Narodowego Zasobu Bibliotecznego. W Bibliotece Jagiellońskiej Narodowy Zasób Biblioteczny stanowią: w całości zbiór rękopisów, starych druków, rycin, grafiki, ekslibrisów, fotografii, dokumentów muzycznych i kartograficznych oraz zbiór druków XIX, XX i XXI wieku, w tym m.in. druki zwarte (egzemplarz obowiązkowy archiwalny), serie, czasopisma, druki ulotne, druki rzadkie «rara», druki tzw. drugiego obiegu, a także zbiór polskich dokumentów audiowizualnych i elektronicznych. Charakter zbiorów i pełnione funkcje zobowiązują Bibliotekę Jagiellońską do szczególnej troski i ochrony zbiorów, polegającej na zapewnieniu bezpiecznych dla danego rodzaju materiałów bibliotecznym warunków w zakresie przechowywania oraz do tworzenia kopii cyfrowych długoterminowo i bezpiecznie archiwizowanych. Zobowiązują Bibliotekę również do dbałości o to, aby zbiór zaliczany do Narodowego Zasobu Bibliotecznego ujęty był w katalogu elektronicznym, aby informacja o nim była szeroko dostępna online, tak by mógł być udostępniany w celach naukowych, kulturowych, ekspozycyjnych. Opracowanie retrospektywne zatem to je-

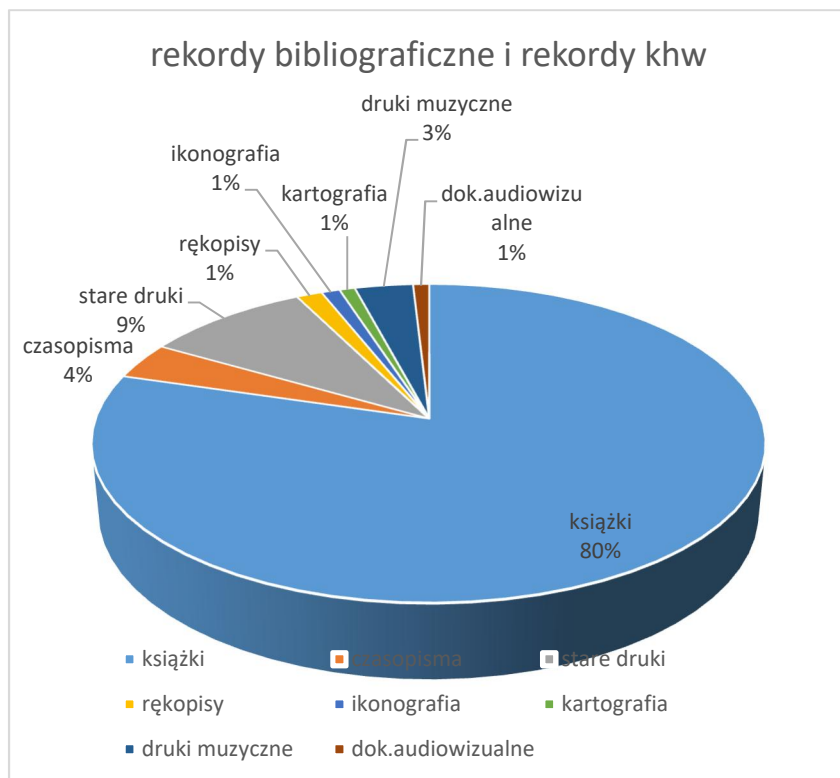
den z najważniejszych warunków tego, aby zasoby Biblioteki Jagiellońskiej mogły być dostępne w jak najkrótszym czasie jak największej liczbie użytkowników, tym bardziej, że użytkownicy powszechnie sądzą, że zbiory nienotowane w katalogu dostępnym online nie istnieją.

W latach 2011-2020 Biblioteka Jagiellońska w ramach kolejnych edycji programu DUN zrealizowała 32 zadania, mające na celu opracowanie retrospektywne różnych rodzajów zbiorów. W ramach tych zadań, jak pokazuje poniższa tabela, wprowadzono do Katalogu Zbiorów Bibliotek UJ 90 265 rekordów bibliograficznych w formacie MARC 21 oraz 28 186 rekordów khw (dla nowych haseł opisu bibliograficznego i nowych haseł przedmiotowych).

Biblioteka Jagiellońska opracowanie retrospektywne	rekordy bibliograficzne	rekordy khw hasła formalne	rekordy khw hasła przedmiotowe	środki finansowe z MNiSW	środki finansowe ogółem wraz z wkładem własnym
książki	74 098	16 517	3 666	1 932 265	2 244 142
czasopisma	2 474	1 947	0	108 000	122 400
stare druki	6 961	3 965	0	278 913	325 343
rękopisy	1 609	80	0	39 338	43 709
ikonografia	1 151	65	0	58 950	65 750
kartografia	1 004	17	0	34 470	38 300
druki muzyczne	2 026	1 805	0	70 000	77 700
dokumenty audiowizualne	942	124	0	45 472	51 094
razem	90 265	24 520	3 666	2 567 408	2 968 438

Opracowanie retrospektywne różnych rodzajów zbiorów.

Jak przedstawiono na poniższym wykresie, opracowaniem retrospektywnym objęto przede wszystkim książki nowsze – 80 %, następnie książki starodruczne – 9 %, czasopisma – 4 %, druki muzyczne – 3 %; retrospektywne katalogowanie pozostałych zbiorów specjalnych nie przekracza 1 %. Całkowity koszt opracowania retrospektywnego tych zbiorów, tj. sporządzenia ogółem 114 785 rekordów, bibliograficznych i niezbędnych nowych rekordów khw, to kwota 2 968 438,00 zł, w tym 2 567 408,00 zł to środki pochodzące z MNiSW, a różnica pomiędzy obiema kwotami w wysokości 401 030,00 zł stanowi wkład własny Biblioteki Jagiellońskiej.

Opracowanie retrospektywne różnych rodzajów zbiorów - procentowo.

Koszt realizacji wszystkich zadań w latach 2011-2020

Całkowity koszt realizacji wszystkich zadań w okresie 2011-2020 wyniósł 3 510 671 zł, w tym dofinansowanie z MNiSW stanowi kwotę 3 082 087 zł (87,8 %), natomiast różnica pomiędzy oboma kwotami w wysokości 428 584 zł (12,2 %) to wkład własny. Rozkład środków wykorzystywanych w poszczególnych latach przedstawiają poniższe 2 tabele.

DUN - rok - nr decyzji/umowy	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	Ogółem
Umowa nr 1032/P-DUN/2011	337 670,00								
Umowa nr 980/P-DUN/2012		6 800,00							
Umowa nr 980/P-DUN/2012 Aneks nr 1		356 500,00							
Umowa nr 658/P-DUN/2013			265 650,00						
Umowa nr 917/P-DUN/2013-2014			758 755,00						
Umowa 1073/P-DUN/2015-2016				28 793,00					
Umowa 722/P-DUN/2015-2016				93 500,00					
Umowa 523/P-DUN/2016-2017					457 603,00				
Umowa 660/P-DUN/2017-2018						278 765,00			
Umowa 604/P-DUN/2018-2019							488 695,00		
Umowa 829/P-DUN/2019-2020								381 663,00	
Umowa 673/P-DUN/2019-2020								56 277,00	
Razem:	337 670,00	363 300,00	1 024 405,00	122 293,00	457 603,00	278 765,00	488 695,00	437 940,00	3 510 671,00

Całkowity koszt zadań realizowanych w latach 2011-2020.

DUN - rok - nr decyzji/umowy	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	Razem z MNiSW
Umowa nr 1032/P-DUN/2011	227 790,00								
Umowa nr 980/P-DUN/2012		5 780,00							
Umowa nr 980/P-DUN/2012 Aneks nr 1		310 000,00							
Umowa nr 658/P-DUN/2013			231 000,00						
Umowa nr 917/P-DUN/2013-2014			691 450,00						
Umowa 1073/P-DUN/2015-2016				25 913,00					
Umowa 722/P-DUN/2015-2016				85 000,00					
Umowa 523/P-DUN/2016-2017					415 619,00				
Umowa 660/P-DUN/2017-2018						256 815,00			
Umowa 604/P-DUN/2018-2019							434 958,00		
Umowa 829/P-DUN/2019-2020								346 648,00	
Umowa 673/P-DUN/2019-2020								51 114,00	
Razem:	227 790,00	315 780,00	922 450,00	110 913,00	415 619,00	256 815,00	434 958,00	397 762,00	3 082 087,00

Dotacje z MNiSW na realizację zadań projektowych realizowanych w latach 2011-2020.

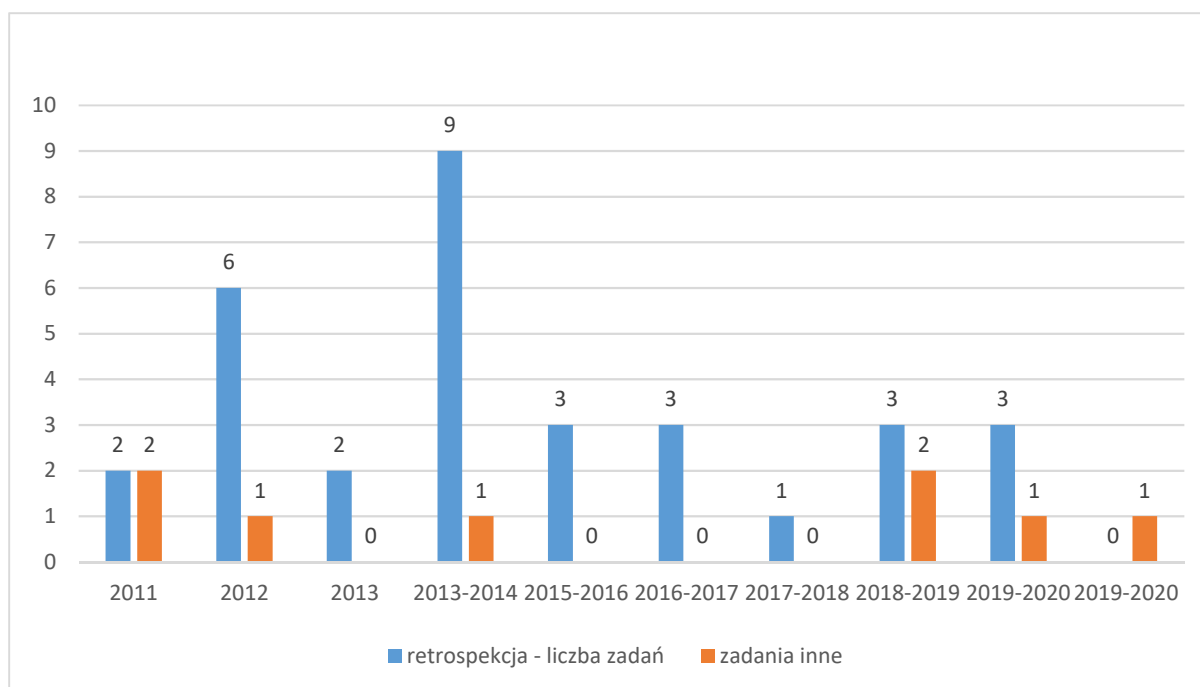
Liczba i rodzaj realizowanych zadań

W latach 2011-2020 zrealizowano w sumie 40 zadań projektowych, w tym 2 zadania zrealizowała Biblioteka Medyczna CMUJ, jedno zadanie – Biblioteka Instytutu Nauk Geologicznych, pozostałe 37 zadań wykonała Biblioteka Jagiellońska.

DUN - rok - nr decyzji/umowy	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	Ogółem
Umowa nr 1032/P-DUN/2011	4								
Umowa nr 980/P-DUN/2012		1							
Umowa nr 980/P-DUN/2012 Aneks nr 1		6							
Umowa nr 658/P-DUN/2013			2						
Umowa nr 917/P-DUN/2013-2014			10						
Umowa 1073/P-DUN/2015-2016				1					
Umowa 722/P-DUN/2015-2016				2					
Umowa 523/P-DUN/2016-2017					3				
Umowa 660/P-DUN/2017-2018						1			
Umowa 604/P-DUN/2018-2019							5		
Umowa 829/P-DUN/2019-2020								4	
Umowa 673/P-DUN/2019-2020								1	
Razem:	4	7	12	3	3	1	5	5	40

Liczba zadań realizowanych w poszczególnych latach.

Wśród 40 zadań projektowych dominowały te (32 zadania), mające na celu rozbudowę bazy Katalogu Bibliotek UJ o dane dotyczące zbiorów różnych kategorii (opracowanie retrospektywne). Pozostałe realizowane zadania to: opracowanie haseł indeksu i wprowadzenie ich do elektronicznej wersji *Katalogu Podstawowego druków wydanych do 1949 r.*, przygotowanie oraz publikacja indeksów zbiorczych do drukowanych inwentarzy rękopisów, także koszty druku i oprawy jednego z inwentarzy rękopisów, wyselekcjonowanie z obszernego księgozbioru prof. Szymona Deptuły kolekcji poloników do włączenia do zbiorów BJ oraz konserwacja, przeoprawa i oprawa wolumenów czasopism medycznych z kolekcji XIX i początku XX wieku (BM CMUJ). Poniższy wykres ilustruje jak w poszczególnych latach realizowane były zadania dotyczące katalogowania retrospektywnego i te, mające inny cel.

Zadania wykonane w celu rozwoju Katalogu Bibliotek UJ na tle zadań innych.

Koszty pośrednie

Począwszy od roku 2017, od edycji objętej umową 660/P-DUN/2017-2018, Ministerstwo przekazywało również środki finansowe na koszty pośrednie realizacji projektu. Środki finansowe jakie w tej kategorii przekazano Uniwersytetowi Jagiellońskiemu wyniosły w sumie 134 967,00 zł. Znacząca część tej kwoty została przekazana jednostkom realizującym bezpośrednio zadania projektu.

Koszty pośrednie otrzymane przez UJ

Umowa 660/P-DUN/2017-2018	59 265,00
Umowa 604/P-DUN/2018-2019	39 542,00
Umowa 829/P-DUN/2019-2020	31 513,00
Umowa 673/P-DUN/2019-2020	4 647,00
Razem:	134 967,00

Biblioteka Jagiellońska – koszty pośrednie

2017 r. - 15 700,94 zł
 2018 r. - 21 369,51 zł
 2019 r. - 8 624,51 zł

45 694,96 zł

Zakończenie

Jak dowodzi przedstawione powyżej podsumowanie, program *Działalność Upowszechniająca Naukę* (DUN), finansowany przez MNiSW w latach 2011-2020, był bardzo korzystny dla Biblioteki Jagiellońskiej, umożliwił realizację niezbędnych zadań, dotyczących w szczególności opracowywania naukowych zasobów bibliotecznych i udostępniania informacji o nich w formie elektronicznej w Katalogu Bibliotek UJ.

Pozostaje mieć nadzieję, że następca programu DUN moduł *Wsparcie dla bibliotek naukowych* istniejący w ramach programu *Spoleczna odpowiedzialność nauki*, będzie również owocny dla kontynuowania zadań zmierzających w szczególności do opracowywania oraz udostępniania w postaci elektronicznej informacji o wszystkich cennych zasobach Biblioteki Jagiellońskiej należących do Narodowego Zasobu Bibliotecznego.